

נמלא לפי שפיקר היה בזכות משה שהי' הגואל אחתי, וכמ"ש במדרש שאמרו מלאכי השרת איך אתה הולך למקום גלולים אמר הוא ית' אפי' יש שם מאה עבודת גלולים אני הולך ולא יתבייש שלוחי, וזהו כוונת סירובו של משה שאמר מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוליח את ישראל ממארים, היות כי גלוי וידוע כזאת למשה שאינם ראויים שהוא ית' כדיכול ילך למקום גלולים והי' צריך לזה זכות השליח שלא יתבייש השליח, כתשובתו ית' למלאכים, ומשה ברוב ענותנותו לא החזיק עצמו בכך, ולזה השיבו ית' כי אהיה עמך, שאם קטן אתה בעיניך, שאינך ראוי שארד בשביל ציוש שלך למקום גלולים, אקנא לשמי הגדול אשר חרף פרעה בהיות אתך עמך ג"כ, וכתוב במ"א, ולזה הי' צריך לירוף השלוחים והזמן המסוגל לכך, וזה אמרו ויאמר ה' אל משה בארץ מארים לאמר, היות שכונת כבודו החגלה במארים בחודש המסוגל לגאולה, ולזה בא הכפל החודש הזה לכם ראש חדשים, שפיקר מה שמסוגל להצמיח בו הישועה, הוא לכם בשבילכם ובזכותכם ראשון הוא לכם גם לישראל יהי' ראשון לחדשי השנה, אחר שהם הנגאלים בזכות השלוחים, וזה הכוונה ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מארים שהי' מקום גלולים לאמר, היינו לאמר לישראל החודש הזה שהוא ראש חדשים, לכם בשבילכם ובזכותכם. ראשון הוא לכם, ר"ל לישראל לחדשי השנה גם כן:

או יאמר שהכפל יורה, כי אחר שכבר הי' החודש מסוגל לגאולה, שהוא נקרא חודש האביב הוא אביב לחדשים, וכבר אמרו שפעם חזקיהו לעבר ניסן בניסן, נמלא לפי סדרתו יש ניסן שהוא גמול לשנה שעברה, או אם נאמר שחשב בהתחלה מניסן, א"כ יש ניסן שאינו ראש חדשים, אבל לפי האמת אין לעבר רק אדר, א"כ ניסן הוא ראש חדשים, וזהו ירמח הכפל החודש הזה לכם ראש חדשים, כי נקרא חודש אביב, אז י"ב, ושלא יטעו לעבר ניסן, ויהי' ניסן שאינו ראש חדשים כשיחשבו השנה, ולזה אמר ראשון הוא לכם לחדשי השנה, אפילו שיכיו י"ב חדשים כגון שנת עיבור, כי נקרא אז י"ב, כן שהוא מכלל הי"ב או שהי"ב חוץ ממנו:

לזה הראה הכתוב שאז לא היה הפחד לנגד עיניו, כי אחר שכבר הראה מופתים במארים, גם האיש משה גדול מאוד, לא היה לו פחד מפרעה:

(ד) ויאמר משה כו'. דברי חז"ל ידועים, ויראה לפרש עפ"י פשוטו עפ"י מה שנודע כי אין חילוקי יום ולילה שוים כאחד, כי חולה לפי האיקלימים, וכחצו שפיקר חלוי כפי מה שהוא בא"י נקודה האמנעית, ואין הפק כי חלות לילה המסוגל אז היה חלות אחתי לפי המשמורת אשר צרקה, ובארץ מארים לא היה החלות מכון. לכן אמר כחלות כלילה היינו של א"י, כחלות של שם אני יולא צחוק מארים, אף שבמארים חינו חלות ממש:

כה אמר ה' כו'. פירש"י בעמדו לפני פרעה נאמר לו נבואה זו, ומקשין למה לא פירש"י על פסוק עוד נגע א'. ויראה בפשוטו, דדבור מכה זו כבר הי' בתחילה שליחות משה. במ"ש אנכי הורג בןך בכורך, כמו שציקש לומר באור החיים באמת, אבל לפי פירש"י ז"ל דדיבור זה כחלות לא נאמר לו בשום מקום, לכן פירשו בעמדו לפני פרעה נאמר לו נבואה זו:

(ה) עד זכור השני. פירש"י למה לקו השבויים כדי שלא יאמרו יראהם חצעה עלבונם, ומתמיחין דכאן כחזי עד זכור השפחה. ויראה שרש"י בא ליישב התמיה בפסוק ומשה אמר עד זכור השפחה, ובשעת מעשה נאמר עד זכור השני, וכבר תמה גם בזוכר על זה, לזה פירש"י שזכור השפחה חשוב, א"כ השבויים לא היו ראויים שילקו רק כדי שלא יאמרו כו'. וא"כ בשעת גזירה, כיון דאין דנין את האדם אלא באשר הוא שם, כל שעדיין לא אמרו לא נגזר עליהם, ובשעת שאמרו באמת לכך לקו:

(א-ג) ויאמר ה' אל משה וכו' החדש הזה לכם כו'. הכפל יבואר. ויראה ששם היות החודש הלא מחוקק לגאולה, מ"מ היו נעדרו בזכות, ושפיקר בזכות היה בשביל השלוחים האמנים משה ואהרן כמ"ש שני שדיך כשני עפרים אחי לציב,